Statens jordbruksverks
författningssamling
Statens jordbruksverk
551 82 Jönköping, tel: 036-15 50 00
telefax: 036-19 05 46

ISSN 1102-0970

SJVFS 2014:41
Utkom från trycket
den 10 december 2014

Statens jordbruksverks föreskrifter om direktstöd;

beslutade den 8 december 2014.

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 2, 4, 23, 27, 30, 31, 41 och 42 §§ förordningen (2014:1101) om EU:s direktstöd för jordbrukare och efter samråd med Sametinget, Skogsstyrelsen och länsstyrelsen följande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER 2
GEMENSAMMA BESTÄMMELSER 2
Stödformer 2
Definitioner 3
Undantag 4
Förfogandedag för den ansökta arealen 4
Bedömning av betesmarker och slåtterängar 4
Minsta skiftesstorlek 5
Mark där jordbruksverksamheten upphör 5
Aktivitetskrav på jordbruksmark 5
God jordbrukshävd och goda miljöförhållanden 5
Varningssystemet 6
Landskapselement i åkermark 6
GÅRDSSTÖD OCH STÖDRÄTTER 7
Användande av stödrätter 7
Stödrätter som upphör att gälla år 2015 7
Indragning av oanvända stödrätter 7
Nationella reserven 7
ÖVRIGA DIREKTSTÖD 8
Förgröningsstöd 8
Nötkreatursstöd 9
Stöd till unga jordbrukare 10
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 10
BILAGOR 11

OBS! Denna rättelse avser paragrafnumreringen.

GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER

1 § Denna författning kompletterar

1. europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008[1],
2. kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014 av den 11 mars 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller det integrerade administrations- och kontrollsystemet och villkor för avslag på eller indragning av betalningar samt administrativa sanktioner som gäller för direktstöd, landsbygdsutvecklingsstöd och tvärvillkor[2],
3. kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014 av den 17 juli 2014 om regler för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller det integrerade administrations- och kontrollsystemet, landsbygdsutvecklingsåtgärder och tvärvillkor[3],
4. europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009[4],
5. kommissionens delegerade förordning (EU) nr 639/2014 av den 11 mars 2014 om komplettering av Europarlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om ändring av bilaga X till den förordningen[5],
6. kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 641/2014 av den 16 juni 2014 om tillämpningsföreskrifter för Europarlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken[6] och
7. förordningen (2014:1101) om EU:s direktstöd för jordbrukare.

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Stödformer

2 § Denna författning innehåller bestämmelser om

1. gårdsstödet,
2. stödrätter,
3. förgröningen,
4. stödet till unga jordbrukare och
5. nötkreatursstödet.

---

[1] EUT L 347, 20.12.2013, s. 549 (Celex 32013R1306)
[2] EUT L 181, 20.6.2014, s. 48 (Celex 32014R0640).
[3] EUT L 227, 31.7.2014, s. 69 (Celex 32014R0809).
[4] EUT L 347, 20.12.2013, s. 608 (Celex 32013R1307).
[5] EUT L 181, 20.6.2014, s. 1 (Celex 32014R0639).
[6] EUT L 181, 20.6.2014, s. 74 (Celex 32014R0641).

Bestämmelser om hur ansökningar ska göras finns i separata föreskrifter.

Definitioner

3 § I denna författning finns vissa termer med följande definitioner.

Aktiv jordbruksverksamhet: Som aktiv jordbruksverksamhet klassas mekanisk jordbearbetning, odling med etablerade metoder, skörd eller bete samt putsning, avslagning eller motsvarande. Grön träda, betesuppehåll eller liknande utan putsning eller avslagning räknas inte som aktiv jordbruksverksamhet.

Betesmark och slåtteräng: *Betesmark*

Ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som sköts med bete, avslagning eller putsning samt är bevuxet med gräs eller örter som är dugligt som foder. Hävdad ljung är också dugligt som foder.

Slåtteräng

Ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används på eftersommaren till slåtter eller för slåtter kompletterat med efterbete eller lövtäkt. Slåtterängen ska vara bevuxen med gräs eller örter som är dugligt som foder. Hävdad ljung är också duglig som foder.

Generellt för betesmark och slåtteräng

Mark i renskötselområdet som huvudsakligen används till renbete räknas inte som betesmark eller slåtteräng. Skog samt områden där åtgärder gjorts för att väsentligt gynna trätillväxten räknas inte som betesmark eller slåtteräng.

För att ett skifte ska räknas som betesmark eller slåtteräng ska marken klassificeras som ägoslag betesmark i blockdatabasen. Mark som inte är klassificerad som ägoslag betesmark i blockdatabasen kan klassificeras som betesmark eller slåtteräng om marken domineras av hävdgynnade arter eller har höga natur- eller kulturvärden knutna till slåtter- eller beteshävd.

Blockdatabasen: Jordbruksverkets register över jordbruksmarken i Sverige.

Gröda: Samma definitioner gäller som anges i artikel 44.4 i förordning (EU) nr 1307/2014.

Gårdsstöd: Grundstöd i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013.

Sista ansökningsdag: Datum för sista ansökan om stöd som fastställs i Jordbruksverkets föreskrifter om ansökningar om jordbrukarstöd.

Sista ändringsdag: Datum för sista dag att ändra för stödansökningar som fastställs i Jordbruksverkets föreskrifter om ansökningar om jordbrukarstöd.

Snabbväxande skogsträd: Salix med ett maximalt skördeintervall på 10 år samt poppel och hybridasp med ett maximalt skördeintervall på 20 år.

Stödområde 9: Områden enligt bilaga 2 förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder med hänsyn tagen till eventuella förändringar i områdesindelningen.

Träda: Träda är åkermark där det inte sker någon produktion.

Vattendrag: Bäck, å, flod, älv, kanal eller damm.

Åkermark: Jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i ett sådant tillstånd att den kan användas för växtodling. Marken ska kunna användas utan någon särskild förberedande åtgärd annat än användande av gängse jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Marken ska kunna användas för växtodling varje år. Undantag kan göras för ett enskilt år om särskilda omständigheter föreligger.

Undantag

4 § Om det finns särskilda skäl, får Jordbruksverket besluta om undantag från bestämmelserna i denna författning.

Förfogandedag för den ansökta arealen

5 § Den 15 juni det aktuella stödåret ska jordbrukaren förfoga över de skiften som ingår i stödansökan.

Bedömning av betesmarker och slåtterängar

6 § I betesmarker och slåtterängar ska avdrag göras på arealen för följande element, genom tillämpning av pro rata bedömning[7].

1. Ytor med träd- eller buskskikt som saknar tillräcklig mängd gräs och örter eller som är svåråtkomliga för betesdjuren.
2. Ytor med naturliga impediment. Med naturliga impediment menas naturligt förekommande sandområden, stenar, berg i dagen och naturliga vattensamlingar.
3. Värdefulla landskapselement som inte är bevuxna med gräs och örter. De värdefulla landskapselement som kan ingå är fornlämningslokal, odlingsröse, stentipp, byggnadsgrund, stenmur samt öppet dike, enligt bilaga 1.

Enskilda element som är 0,05 hektar eller mindre ska ingå i arealen om de tillsammans täcker högst 10 procent av skiftets areal. För skiften där dessa element täcker mellan 10 procent och 50 procent av arealen ska avdrag på arealen göras. Områden med element som var för sig är mindre än 0,05 hektar men tillsammans täcker mer än 50 procent av arealen får inte ingå i skiftet. Om storleken på ett enskilt element är 0,05 hektar eller större får det inte ingå i skiftet.

[7] Begrepp i förordning (EU) 1307/2013 för proportionell bedömning av vissa marker.

Minsta skiftesstorlek

7 § För att stödrätter ska tilldelas eller stöd lämnas för de arealbaserade stöden ska ett jordbruksskifte vara minst 0,10 hektar.

Undantag från första stycket gäller för skiften som ligger i direkt anslutning till ett annat skifte med gårdsstödsberättigande gröda på samma block. Den totala arealen för blocket får dock inte understiga 0,10 hektar.

Mark där jordbruksverksamheten upphör

8 § Jordbruksmark upphör att vara stödberättigande när markarbeten för en permanent förändring till annat än jordbruksmark påbörjas på skiftet. På skiften som används för produktion det aktuella året, upphör stödberättigandet på den yta där markarbetet utförs. På skiften som inte används för produktion, upphör stödberättigandet på den del av skiftet där markanvändningen ska förändras permanent.

Aktivitetskrav på jordbruksmark

9 § På all jordbruksmark ska det årligen utföras aktiv jordbruksverksamhet. Vid behov ska åtgärder vidtas för att hindra försumpning av åkermark.

Alla delar av skiftet ska vara synbart påverkade av den aktiva jordbruksverksamheten senast den 31 oktober, det år verksamheten ska utföras.

Undantag från första stycket:

1. Betesmark, slåtteräng och fäbodbete som ingår i ett miljöersättningsåtagande, får skötas genom aktiv jordbruksverksamhet vartannat år. Dock ska aktiv jordbruksverksamhet utföras på alla betesmarker, inklusive den del av fäbodbetet som även är vanlig betesmark, och slåtterängar år 2015.
2. Åkermark som läggs i träda och sådan obrukad fältkant som avses i 28 §, behöver inte skötas genom aktiv jordbruksverksamhet under det första året som träda eller fältkant. Dock ska aktiv jordbruksverksamhet utföras på all åkermark utom skyddszoner år 2015.
3. Mark som är skyddszon[8] får istället hållas i ett skick som bevarar förmågan att begränsa läckage av bekämpnings- och växtnäringsmedel.

God jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

10 § Jordbrukare som bevattnar jordbruksmark ska följa det tillståndsförfarande som finns om begränsningar som gäller uttag och användning av vatten för bevattningsändamål enligt 11 kap. miljöbalken (1998:808). Dessa jordbrukare ska även följa de eventuella villkor i befintliga tillstånd som redan har lämnats.

11 § Gödsel får inte spridas på jordbruksmark närmare än två meter från jordbruksmarkens kant som gränsar till vattendrag eller sjö.

Första stycket gäller inte den gödsel som djuren själva tillför marken när de går på bete.

[8] Skyddszoner mot vattendrag och anpassade skyddszoner.

12 § Jordbrukare ska vidta åtgärder för att förebygga att grundvatten förorenas av farliga ämnen som förtecknas i bilagan till rådets direktiv av den 17 december 1979 om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen (80/68/EEG)[9]. Att vidta åtgärder innebär att inte släppa ut de farliga ämnena direkt i grundvatten. Det innebär också att förhindra indirekt förorening genom att förvara och hantera ämnena på ett sätt så att de inte riskerar att läcka till mark.

13 § Jordbrukare som omfattas av 11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket ska hålla åkermark bevuxen i enlighet med den bestämmelsen. Dessutom gäller 29-34 §§ i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

14 § Åkermark med mer än 20 procent lutning i direkt anslutning till hav, sjö eller vattendrag ska vara bevuxen under perioden 15 september–15 februari varje år. Detta gäller åkermark inom känsliga områden enligt 5 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och 2 § i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Åkermark som lämnats obearbetad efter skörd räknas som bevuxen.

15 § Det är förbjudet att bränna stubbåker. Undantag gäller om bränningen är av växtskyddsskäl eller i de fall det sker som förberedelse inför sådd av höstoljeväxter med metoder som inte innefattar plöjning. Bränning av växtskyddsskäl får endast ske efter att länsstyrelsen lämnat dispens.

16 § De tvärvillkorselement som finns på åkermark i stödområde 9 och som räknas upp i bilaga 2 ingår i den stödberättigande arealen. Dessa tvärvillkorselement får inte aktivt skadas eller tas bort. Solitärträd ska omges av en minst två meter bred zon där jorden inte får bearbetas. Småvatten får inte användas för tippning.

Undantag från första stycket gäller om ett tvärvillkorselement får tas bort genom dispens lämnad i enlighet med miljöbalken (1998:808) eller kulturmiljölagen (1988:950). För dessa fall gäller eventuella villkor i dispensen.

Varningssystemet

17 § Varningssystemet i enlighet med artikel 99.2 i förordning (EU) nr 1306/2013 ska tillämpas.

Landskapselement i åkermark

18 § Landskapselement i åkermark som traditionellt är en del av goda jordbruksmetoder och gott markutnyttjande får ingå i den stödberättigande arealen, förutsatt att deras bredd inte överstiger två meter.

[9] Direktivet är upphävt men bilagan enligt den sista versionen ska användas för den här bestämmelsen.

GÅRDSSTÖD OCH STÖDRÄTTER

Användande av stödrätter

19 § De stödrätter som en jordbrukare innehar sista ansökningsdag ska ses som deklarerade i ansökan om utbetalning av gårdsstöd. De stödrätter som jordbrukaren får ur nationella reserven det aktuella året ska ses som deklarerade i ansökan om utbetalning av gårdsstöd.

De stödrätter som överförs till en jordbrukare efter sista ansökningsdag ska ses som tillagda i ansökan om utbetalning av gårdsstöd. Stödrätter som en jordbrukare för över till någon annan efter sista ansökningsdag ses som borttagna från överlåtarens ansökan om gårdsstöd.

Efter sista ändringsdag påverkar inte stödrättsöverföringar ansökningar om utbetalning av gårdsstöd det aktuella året.

Om den ansökta arealen som ger rätt till stöd är mindre än antalet stödrätter ska de stödrätter med högst värde användas först. Om stödrätter är värda lika mycket ska de stödrätter med lägst ordningsnummer användas först.

En jordbrukare får anmäla att stödrätterna ska användas i en annan ordning.

Stödrätter som upphör att gälla år 2015

20 § Datumet för avstämning av arealinnehav, i samband med att överskott av stödrätter upphör att gälla, är sista ansökningsdag år 2015.[10]

21 § Om stödrätter i jordbrukarens innehav är värda lika mycket tas i första hand stödrätter som har den minsta arealen bort. I andra hand tas stödrätter med högst ordningsnummer bort.

Indragning av oanvända stödrätter

22 § Det antal stödrätter som jordbrukaren inte använt i sin gårdsstödsutbetalning under två år i rad dras in till nationella reserven i enlighet med artikel 31.1 (b) i förordning (EU) nr 1307/2013.

Nationella reserven

23 § En ansökan om tilldelning av stödrätter ur den nationella reserven ska omfatta minst 0,1 hektar stödberättigande jordbruksmark.

24 § Tilldelning från den nationella reserven kan ske till jordbrukare som söker gårdsstöd. Dessa ska sakna stödrätter för mark som berättigar till tilldelning enligt nedan. De ska inte sakna stödrätter på grund av att de har fört över stödrätter till en annan jordbrukare under det aktuella stödåret utan att mark har följt med.

Utöver den tilldelning som måste beviljas i enlighet med artikel 30 i förordning (EU) nr 1307/2013, ska, i mån av medel, tilldelning ske för

1. betesmarker och slåtterängar som har blivit godkänd för gårdsstöd och registrerats i Jordbruksverkets blockdatabas från och med år 2014 och

[10] Artikel 21.4 i förordning (EU) nr 1307/2013.

2. jordbruksmark som återställts efter markarbeten för infrastruktur av offentlig karaktär.

Vid tilldelning för betesmark och slåtteräng tilldelas högst det antal stödrätter som motsvarar ytan på den mark som tillkommit i blockdatabasen från och med 2014. För att ett block ska ingå i ansökan ska den registrerade ökningen av blockets godkända areal vara minst 0,10 hektar. Marken kan tilldelas stödrätter en gång.

Vid tilldelning för jordbruksmark som återställts efter markarbeten för anläggning av infrastruktur av offentlig karaktär tilldelas högst det antal stödrätter som motsvarar den yta som med anledning av anläggningsarbetet inte var stödberättigande under två år i rad eller mer. Med offentlig karaktär menas främst anläggningsarbeten där annan än dåvarande stödsökande var initiativtagare och beställare av infrastrukturen.

För att en juridisk person ska ha rätt till tilldelning av stödrätter inom gruppen nystartade jordbrukare ska den eller de fysiska personerna i den juridiska personen uppfylla dessa krav:

1. Enskilt eller tillsammans äga mer än 50 procent av den juridiska personen och
2. vara firmatecknare i den juridiska personen.

25 § I första hand ska full tilldelning ske för betesmarker och slåtterängar som tillkommit i Jordbruksverkets blockdatabas efter 2013. Vid brist på medel får Jordbruksverket reservera ett belopp som säkerställer att sådan tilldelning som måste ske enligt artikel 30 i förordning (EU) nr 1307/2013 kan genomföras. Därefter görs en proportionell tilldelning för så mycket mark som medlen räcker till det aktuella året. Om värdet i den nationella reserven inte räcker till det aktuella året kan mark som inte får stödrätter användas i en ny ansökan året efter.

ÖVRIGA DIREKTSTÖD

Förgröningsstöd

Diversifiering av grödor

26 § De regler om gröddiversifiering som anges i artikel 44.3 (d) i förordning (EU) nr 1307/2013 ska gälla i stödområde 1-3[11] och stödområde f. Dessa regler ska gälla jordbruksföretag som har huvuddelen av sin jordbruksmark i dessa områden.

27 § Vid beräkningen av andelarna olika grödor enligt artikel 44.1 i förordning (EU) nr 1307/2013 ska den tidsperiod som beaktas vara från och med den 1 juni till och med den 31 juli.

Arealer med ekologiskt fokus

28 § Jordbruksföretag som har mer än 15 hektar åkermark ska ha minst 5 procent av den åkermarken som arealer med ett ekologiskt fokus. Jordbruksföretag som har huvuddelen av sin jordbruksmark i områden som omfattas av ett undantag för områden med stor andel skog[12] behöver inte ha arealer med ekologiskt fokus.

[11] Områden enligt bilaga 2 förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder.
[12] Artikel 46.7 i förordning (EU) nr 1307/2013.

Enligt 23 § förordningen (2014:1101) ska som arealer med ekologiskt fokus räknas: arealer som ligger i träda, landskapselement i form av obrukade fältkanter på åkermark, jordbruksmark med odling av salix, arealer med växttäcke etablerat genom insådd av vallfrö i huvudgröda och arealer med kvävefixerande grödor.

1. Arealer som ligger i träda ska hållas i träda minst från och med den 1 januari till och med den 31 juli.
2. Med fältkant avses den ytterst liggande odlingsbara arealen längs skiftesgränserna. De obrukade fältkanterna ska hållas obrukade minst till och med den 31 juli. De obrukade fältkanterna får inte ligga på eller angränsa till arealer med träda vilka man själv förfogar över. De får inte heller ligga på eller intill arealer där det finns ett åtagande för skyddszoner.
3. På jordbruksmark med odling av salix får inga mineralgödselmedel eller växtskyddsmedel användas utom det första året grödan odlas.
4. Arealer med växttäcke ska etableras genom insådd av vallfrö i spannmål eller oljeväxter och finnas med växttäcke minst till och med den 31 oktober. Vallinsådd som gjorts på vår eller försommar räknas som arealer med ekologiskt fokus endast under insåningsåret. Vallinsådd som gjorts i en höstgröda räknas som areal med ekologiskt fokus under det år höstgrödan skördas. Vallinsådden får inte göras på arealer som jordbrukare har ett åtagande för minskat kväveläckage för. En förteckning över de arter eller blandningar av arter av grödor som ska användas finns i bilaga 3.
5. De godkända kvävefixerande grödorna ska vara ärter, konservärter, bönor (dock inte bruna bönor), sötlupin, vicker, kikärter, lusern och klöver. Dessa grödor ska odlas i renbestånd. Samtliga grödor utom konservärter ska bibehållas på arealen minst till och med den 31 juli. Behovet att uppnå målen med rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket och Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, tas i beaktande genom reglerna i 1-28 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Nötkreatursstöd

29 § Nötkreatursstödet baseras på det djurinnehav under beräkningsperioden som har rapporterats till det Centrala nötkreatursregistret (CDB). Stödets storlek bestäms av det antal dagar ett djur har hållits på den produktionsplats eller de produktionsplatser som företaget har anmält. Antalet dagar räknas från och med dagen efter djuret har passerat 12 månaders ålder.

För den första stödperioden är beräkningsperioden för djurinnehavet den 1 januari 2015 till och med den 31 juli 2015. Därefter är beräkningsperioden återkommande den 1 augusti till och med den 31 juli med start den 1 augusti 2015.

Referensåret för Nötkreatursstödet är den 1 augusti 2010 till och med den 31 juli 2011. I den mån stödformen blir översökt i relation till antalet djur referensåret, reduceras stödet per djur i relation till hur stor översökningen är.

30 § För djur som uppnår åldern av 12 månader först efter kontroll och ska ingå i ansökan, gäller att de ska vara korrekt märkta, journalförda i jordbrukarens

stalljournal och korrekt rapporterade till det Centrala nötkreatursregistret (CDB) även vid kontrolltillfället.

Om djuret anländer till en produktionsplats samma dag som den lämnat en annan produktionsplats, ska djuret tillgodoräknas den produktionsplats som den lämnar. Den som har anmält produktionsplatsen som djuret anländer till ska räkna efterföljande dag till sin beräkningsperiod.

Stöd till unga jordbrukare

31 § För att en juridisk person ska ha rätt till stödet för unga jordbrukare ska den eller de fysiska personerna i den juridiska personen, som uppfyller kraven i artikel 50.2 i förordning (EU) nr 1307/2013, även uppfylla dessa krav:

1. Enskilt eller tillsammans äga mer än 50 procent av den juridiska personen och
2. vara firmatecknare i den juridiska personen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2015, då Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:4) om direktstöd ska upphöra att gälla.

Äldre bestämmelser gäller dock för ansökningar som avser stödåret 2014 eller tidigare år.

LEIF DENNEBERG

Lars Hansson
(Stödkommunikationsenheten)

Bilaga 1

Landskapselement i betesmark och slåtteräng

Landskapselement	**Definition**
Punktelement	
Byggnadsgrund	En högst 200 kvadratmeter stor byggnadsgrund eller byggnad utan fungerande tak som hör samman med tidigare markanvändning/ hushållning. Grunden består av en eller flera tydliga grundstenar eller hörnstenar samt eventuellt spismursröse. Marken innanför grundens ytterväggar inkluderas.
Fornlämningslokal	Fasta fornlämningar ovan jord enligt kulturminneslagen (1988:950).
Odlingsröse, stentipp	Odlingssten samlad i rösen eller tippar.
Linjeelement	
Stenmur	Murarna är uppförda i ursprungligt syfte att hägna in eller stänga ute boskap eller att avgränsa brukningsenheter. Muren är ursprungligen upplagd med huvudsakligen flera skikt sten.
Öppet dike	Öppet, i huvudsak anlagt, dike för dränering. Diket är vattenförande någon del av året.

Bilaga 2

Tvärvillkorselement i åkermark i stödområde 9

Tvärvillkorselement	Definition
Solitärträd	Enstaka fristående lövträd helt omgivet av åkermark. Trädet ska ha en kronvidd om minst 5 meter. Avstånd till fältkant ska vara minst 10 meter från stammen. Avstånd till närmaste tvärvillkorselement ska vara minst 10 m från stammen till elementet. Två eller flera stammar som växer intill varandra på en yta mindre än 1 m² räknas som ett träd.
Småvatten	Mindre vattensamling helt omgiven av åkermark. Småvattnet är anlagt, alternativt utgörs av en naturlig vattensänka. Arealen ska vara mindre än 0,1 hektar (1000 m²). Småvattnet ska ständigt hålla ytvatten eller fuktig markyta. Omgivande slänt från åkern inkluderas i arealen.
Öppet dike	Öppet, i huvudsak anlagt dike för dränering av åkermark beläget i åkermark eller mellan angränsande åkermarksblock. För att åkermarksblocken ska räknas som angränsande ska avståndet från dikets mittlinje i snitt vara maximalt 5 meter till vardera åkerkanten. Diken där vattenspegeln överstiger 6 meters bredd omfattas inte av bestämmelsen i 1 kap. 9 §. Diket ska i sin helhet vara minst 0,5 meter brett i snitt, mätt vid släntkanten och minst 0,3 meter djupt i snitt.
Stenmur	Muren är ursprungligen upplagd med huvudsakligen flera skikt sten och belägen i åkermark eller mellan angränsande åkermarksblock. För att åkermarksblocken ska räknas som angränsande ska avståndet från stenmurens mittlinje i snitt vara maximalt 5 meter till vardera åkerkanten.

Bilaga 3

Vallväxter
Vallfröer godkända för insådd i en huvudgröda som ekologisk fokusareal i renbestånd eller i blandningar

Fleråriga (gräs o baljväxter)

engelskt rajgräs	Lolium perenne
foderlosta	Bromus inermis
fårsvingel	Festuca ovina
hundäxing	Dactylis glomerata
krypven	Agrostis stolonifera
kärrgröe	Poa trivialis
rajsvingel (rörsvingelhybrid)	Festulolium
renlosta	Bromus arvensis
rödsvingel	Festuca rubra
rödven	Agrostis capillaris
rörflen	Phalaris arundinacea
rörsvingel	Festuca arundinacea
sengröe	Poa palustris
timotej	Phleum pratense
ängsgröe	Poa pratensis
ängssvingel	Festuca pratensis
alsikeklöver	Trifolium hybridum
rödklöver	Trifolium pratense
vitklöver	Trifolium repens
blålusern	Medicago sativa
getväppling	Anthyllis vulneraria
getärt	Galega orientalis
gullusern	Medicago falcata
käringtand	Lotus corniculatus

Fröer som kan blandas i mindre andelar i den huvudsakliga vallinsådden

Örter (i blandningar)

cikoria	Cichorium intybus
gurkört	Borago officinalis
honungsört	Phacelia tanacetifolia
kummin	Carum carvi
pimpernell	Sanguisorba minor
svartkämpar	Plantago lanceolata